

Vizualna podoba letošnje prireditve *Zajuckaj in zapoj* ob praznovanju 80-letnice Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU.

Vir: arnoldvuga+ vizualne komunikacije.

Žig/logo ob 80-letnici inštituta.

Vir: arnoldvuga+ vizualne komunikacije.

PO OSMIH DESETLETJIH GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA ZRC SAZU Gostujoči uvodnik

Letos mineva 80 let, odkar je bil ustanovljen predhodnik današnjega Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU (GNI). Eden izmed predlaganih načinov, kako zaznamovati to obletnico, je bila tudi zamisel o tematski številki *Glasnika SED*, ki je bila deležna pozitivnega odziva v uredništvu osrednje stanovske revije. Tako 3. številka letošnjega *Glasnika SED* prihaja med bralce prav v oktobrskih dneh in opominja, da je 15. oktobra 1934 France Marolt kot prvi zaposleni začel z delom v Institutu za raziskovanje glasbene folklorne, pozneje imenovanem tudi Folklorni institut.

V osmih desetletjih se je število zaposlenih v inštitutu bistveno povečalo, s tem pa so se razširile tudi delovne naloge in področja raziskav. Tako je danes v inštitutu zaposlenih dvanajst strokovnjakov: štiri tekstologinje, trije etnomuzikologi/-inje, dva raziskovalca se ukvarjata z arhiviranjem in dokumentacijo, ena raziskovalka je etnokoreologinja. Ob tem je nepogrešljivo sodelovanje dveh strokovnih sodelavcev, ki nudita raziskovalni skupini ustrezno tehnično podporo. Prav tako je neprecenljiva

pomoč upokojenih sodelavcev, ki redno prihajajo v inštitut ali nas v inštitutu obiščejo le občasno.

Tokratna tematska številka *Glasnika SED* kljub navidezni ozki usmerjenosti prispevkov prinaša veliko raznovrstnost. Osrednji namen in vsebina nista predstavitev GNI kot znanstvene ustanove, njenega razvoja in raziskovalnih usmeritev v preteklosti. Kot gostujoča urednica sem sodelavce raje naprosila, naj pripravijo prispevke, s katerimi bomo predstavili raziskovalna prizadevanja in zanimanja danes. Iz objektivnih ali osebnih razlogov povabila niso mogli sprejeti vsi. Tako je tematska številka nekakšen mozaik razprav o ljudski glasbi, pesmi in plesu; tudi prek njih se vedno znova odstira osemdesetletno delovanje inštituta.

Vezi in sodelovanja med GNI in Slovenskim etnološkim društvom je bilo v celotnem historiatu veliko. Sodelavci inštituta so že od vsega začetka sodelovali pri *Glasniku*. Ta prepletenost je predstavljena v prispevku Anje Serec Hodžar, predsednice SED in hkrati inštitutske sodelavke; v njem opozarja na nekaj vzporednic med GNI in *Glasnikom SED*, ob praznovanju inštitutske

* Dr. Rebeka Kunej, univ. dipl. etnol. in kult. antrop. in geogr., znanstvena sodelavka, Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 2, rebeka.kunej@zrc-sazu.si.

80-letnice pa napoveduje tudi praznovanje 40-letnice društva v prihodnjem letu.

Marija Klobčar se v svojem članku sprašuje, ali so bile ženske res najpomembnejše nosilke slovenskih ljudskih pripovednih pesmi, o čemer se je spraševal že Matija Murko. Pri odgovoru se naslanja na analizo družbenega konteksta pesmi »Pegam in Lambergar«. Prispevek Urše Šivic temelji na glasbeni analizi posnetkov ljudskega petja v Porabju, ki so jih med letoma 1970 in 1972 posneli sodelavci GNI, ter na njeni podlagi ugotavlja zakonitosti enoglasnega in večglasnega petja med Slovenci na Madžarskem. Predvsem mlajši sodelavci v zadnjem času čutijo potrebo po raziskovanju ljudske glasbe v razmerju s sodobnimi glasbenimi pojavi in drugimi glasbenimi zvrstmi. To obravnava Mojca Kovačič, ki primerja opredelitve in podobo nekdanjega ljudskega godca z delovanjem sodobnega amaterskega godca. Prav letos mineva sto let, odkar je Juro Adlešič naredil posnetke ljudskega petja v Adlešičih v Beli krajini. Dragoceni etnomuzikološki posnetki na voščeni valjih so shranjeni v Zvočnem arhivu GNI ZRC SAZU in so bili izhodišče za razmišljanje in analizo Draga Kuneja, kako so lahko stari zvočni posnetki uporaben, zanimiv in zanesljiv znanstveni vir v sodobnih raziskavah. Da so sodobne tehnologije v pomoč tudi pri raziskovanju ljudske glasbe in da uspešno sodelujemo z drugimi raziskovalnimi področji, dokazuje članek Gregorja Strleta in Matije Marolta, v katerem predstavljata t. i. računalniško folkloristiko na primeru semantične analize in vizualizacije tematske porazdelitve pesemskih tipov iz korpusa *Slovenskih ljudskih pesmi*. Bralci, ki poznajo delo v inštitutu, bodo opazili, da manjka obravnava plesa. Vrzal deloma zapolnjuje osem terenskih zgodb, ki jih je zapisal upokojeni sodelavec, etnokoreolog Mirko Ramovš – osem zgodb za osem desetletij inštituta, v katerem so delovali raziskovalci, ki jim delo v inštitutu ni bila le služba, temveč poklic. Mednje sodi tudi pokojna dr. Zmaga Kumer. Letos mineva 90 let od njenega rojstva; nanj opozarjamo s prispevkom Marjetke Balkovec De-

bevec, v katerem predstavlja spominsko sobo Zmage Kumrove v Muzeju Ribnica in spremljajočo publikacijo.

Časi, v katerih živimo, zahtevajo nenehno prilagajanje. Prvotni načrti, kako praznovati 80-letnico delovanja inštituta, so se kljub nenehnim naporom za pridobitev finančnih sredstev za raziskovanje in obstoj inštituta, precej skrčili. Toda vseeno je leto 2014 zaznamovano z našim jubilejem, ki smo ga napovedali že z okroglo mizo »Izzivi folkloristike v 21. stoletju« na 29. Slovenskem knjižnem sejmu novembra 2013. V januarju 2014 je sledila tiskovna konferenca, na kateri smo predstavili naše znanstvene publikacije, ki so izšle v zadnjih letih. Osrednji sklop prireditve, povezanih s praznovanjem 80-letnice, prihaja prav v jesenskem času. V torek, 30. septembra 2014, si bo na 1. programu RTV Slovenija mogoče ogledati dokumentarec meseca *Svitaj se, svitaj ... Podobe glasbene folkloristike*. Scenarij zanj je pripravila dolgoletna predstojnica inštituta, izr. prof. dr. Marjetka Golež Kaučič. Sodelavci inštituta že vrsto let pripravljamo prireditve *Zajuckaj in zapoj*, s katero želimo slovensko ljudsko glasbo predstaviti tudi v mestnem okolju. Letošnji prireditvi smo zato nadeli simbolični naslov *Kolkor kapljic, tolko let ...*, saj želimo s spletom zdravic in pesmi o vinu v petek, 10. oktobra, tudi s tem zaznamovati naše praznovanje. Jubilejna dogajanja bomo sklenili prav 15. oktobra. Tega dne bodo večerne ure posvečene javni projekciji novega dokumentarca o inštitutu, še prej pa bomo na dopoldanski prireditvi v ZRC SAZU predstavili nove publikacije, pred stavbo na Novem trgu v Ljubljani, v kateri deluje inštitut danes, pa bodo zaplapolale zastave, ki bodo opozarjale na osem desetletij GNI. Med dogodki tega dne bo predstavljena tudi pričujoča številka *Glasnika SED*.

Srčno upam, da se srečamo. Ne le na prireditvah; še bolj si želim, da se, dragi bralci in drage bralke, s sodelavci Glasbenonarodopisnega inštituta srečate ob prebiranju za to priložnost pripravljenih prispevkov. Naj vam torej na koncu zaželim le še prijetno branje.

